

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 9 juli 2009

MEDITATIE

Gods genade ook voor vreemdelingen

Wanneer wij de woorden in Psalm 87 naast Handelingen 2 leggen, zien we een heerlijke vervulling. Wij lezen van vele Joden, die tot bekering en geloof komen. Zowel Joden die in Jeruzalem en andere delen van Israël wonen, als Joden die in het buitenland wonen, maar met de Pinksterdagen in Jeruzalem logeerden.

Er zijn echter ook Jodengenoten, pro-selieten. Zij zijn niet van geboorte Joods, maar door het aannemen van de Joodse godsdienst. Buitenlanders dus. Tot Hem bekeerd!

'Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet, de Filistijn en de Tyriër, met de Moor, deze is aldaar geboren' vers 4.

Rahab is Egypte, westelijk gelegen; Babel oostelijk, ver weg. De Filistijnen wat dichterbij, zuidwestelijk en de Moren in Ethiopië, ook ver weg. De Heere zal Zijn Kerk hebben uit alle geslachten der aarde.

'En van Sion zal gezegd worden'. De berg Sion, de stad Jeruzalem. Centrum van Israëls godsdienst met de ark in de tabernakel en later in de

En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen. De Heere zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: Deze is aldaar geboren. Sela

Psalm 87:5 en 6

tempel. De dienst der verzoening voor schuldige, onwaardige mensen. Voor Sion zal de Wet uitgaan, maar ook de dienst der verzoening voor een schuldig volk, dat onder de verbroken Wet moet vergaan.

Wat een heerlijke belofte nu in Psalm 87. Er zullen niet alleen kinderen in Jeruzalem (Sion) worden geboren. Er zullen ook volwassen mensen als nieuwgeboren kinderen in Sion zijn. Wedergeboren door de Pinkstergeest, Die de prediking van Petrus gebruikte om te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel.

Het doodvonnis werd door de Heilige

Geest aan hen betekend. 'Welken gij gekruisigd hebt!' Gods pijn was raak en vele zondaren werden dodelijk verwond. Duiken wij nog steeds voor Gods pijlen in de prediking weg? Ach, weet: 'De Heere doot en maakt levend, de Heere doet ter helle nederdalen en doet daaruit wederopkomen.'

Petrus preekte: 'Bekeert u, en een ieder van u worde gedoopt in de Naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden; en gij zult de gaven des Heiligen Geestes ontvangen. Want u komt de belofte toe en uw kinderen en allen die daar verre zijn, zovelen als de Heere onze God toeroepen zal.' De Heere zegende dat woord. Velen werden verslagen van hart en riepen: 'Wat zullen wij doen mannen broeders?' Doen? Werken, vergeving en vrede verdienen?

O, neen! Loslaten, de weg van het ongeloof en de zonde verlaten. Petrus zegt: bekeert u. Ontvangt tegelijkertijd de Heere Jezus Christus tot vergeving der zonden. Zo zullen zij de gave van de Heilige Geest ontvangen tot verzoening en vernieuwing. Petrus mag dit verkondigen met gezag. Hij spreekt Gods Woord uit Joël 2: 'Want u komt de belofte toe en uw kinderen en allen die daar verre zijn, zovelen als de Heere onze God toe roepen zal.' Kom dan maar, arme schuldige ziel en ontvang dit evangelie. Eerst dan zult u God verheerlijken.

Middelburg-Zuid, ds. M.J. van Gelder

Inhoud

- 1 Meditatie: Gods genade ook voor vreemdelingen
- 2 Bijbelstudie: een vrouw voor Izak (1)
- 3 Van zee tot zee:
'Wel erg veel dominees in Noord-Amerika'
- 5 Werken voor de kerk:
Deputaatschap Kerkelijk Grootboek
- 6 Langzaam maar zeker
- 8 De avondschemering van het leven (9)
- 9 Uit het leven van ds. Fraanje (4)
- 10 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

87e jaargang

Nr. 41

"Ik wens wel te sterven, omdat deze wereld in het algemeen met de pest der zonde besmet is en sommigen hebben deze pest-buil uit doen lopen van etter en stank. En ikzelf ben met dezelfde ziekte besmet, zodat ik, terwijl ik hier leef, in geen plaats of gezelschap kan zijn, of ik ben steeds in gevaar van besmet te worden of anderen te besmetten".

Schortinghuis

Een vrouw voor Izak

Genesis 24

In de ouderdom

'Abraham nu was oud en wel bedaagd'. (vers 1). Daarmee begint dit lange hoofdstuk. Abraham was heel oud geworden, ongeveer 140 jaar oud. Hij was ook eenzaam geworden. Sara, zijn vrouw met wie hij zoveel jaren samen geleefd had, was er niet meer.

Het is niet zo dat oude mensen, omdat zij nu eenmaal zo oud geworden zijn, elkaar nu wel gemakkelijker zouden kunnen missen. Het tegendeel is het geval. Hoe ouder we als man en vrouw worden zijn, hoe meer we op elkaar zijn aangewezen en hoe moeilijker het wordt om elkaar te moeten missen. Onder oude mensen is vaak veel eenzaamheid. Ook al leven de kinderen met hen mee, ze hebben toch hun eigen leven en gezin gekregen. En als je dan je man of vrouw door de dood moet missen, dan kan dat zo'n eenzaamheid betekenen.

Abraham heeft gevoeld, dat zijn einde naderde. Wat is het een onuitspreklijke zegen dan een vooruitzicht te

mogen kennen op een eeuwige zalige toekomst. Verschrikkelijk als we dat uitzicht niet kennen in ons leven. Het zou ons dan geen ogenblik met rust moeten laten. Het is immers nog genadetijd.

Zoveel trouw, een leven lang

Abraham voelde dat zijn einde naderde. Hij voelde het aan zijn eigen lichaam. Hij zag het ook aan zijn zoon Izak, die inmiddels een man geworden was van veertig jaar. Het 'geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven' kwam meer en meer op Abraham aan. Het wordt ook ons op allerlei manieren toegeroepen, dat we sterven moeten en dat het veel dichterbij kan zijn dan we wel denken. Daarvoor hoeven we niet oud te zijn.

Toen Abraham aan het eind van zijn leven terugzag, moest hij klagen over zichzelf, want wie was hij tegenover de Heere geweest. Dan was er in hem niets om te roemen. Maar dan had hij over de Heere niet te klagen. 'En de HEERE had Abraham in alles gezegend'. (vers 1). Wat is het groot zo op

ons leven terug te zien in onze ouderdom. Ons leven met alle hoogten en diepten, met alle strijd en vreugde. Als dan over ons leven de glans valt van Gods trouw, genade en zegen. Het leven van Abraham was een leven onder zegenende handen. Die handen waren er ook geweest toen het in zijn leven zo moeilijk was. Hij kon wel instemmen met Psalm 119:33: 'Gij hebt veel goeds bij Uwen knecht gedaan, hem naar Uw Woord gered uit al zijn noden'.

Al bij zijn roeping uit Ur had de Heere hem beloofd: 'Ik zal u zegenen'. En als de Heere dan aan Abraham vroeg of Hij Zijn belofte had waargemaakt in zijn leven, kon Abraham alleen maar spreken van het wonder van Gods onverdiende trouw. Als de Heere aan Zijn kinderen vraagt of Hij hen ooit beschaamd heeft, dan kunnen ze alleen maar in verwondering eindigen in Zijn onwankelbare goedheid en genade.

Zijn we bereid als Abraham?

Maar nu Abraham oud geworden was, moest hij nog bepaalde regelingen treffen, voordat hij zou heengaan. Dat was nuchterheid en eerlijkheid in Abrahams leven. Abraham is er niet vanuit gegaan, dat hij nog wel jaren zou kunnen leven. Een mens is altijd weer geneigd de dood zo ver mogelijk voor zich uit te schuiven. Dat doen we ook als we oud geworden zijn. Als we negentig jaar geworden zijn, dan den-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

ken we aan mensen die honderd jaar werden. We kijken altijd weer naar mensen, die nog ouder geworden zijn dan wij op dat moment zijn.

Abraham deed dat niet. Hij rekende er mee dat zijn sterven dichtbij kon zijn. Daarom wilde hij zijn regelingen nu treffen en niet langer wachten. Hij leefde dichtbij de werkelijkheid van de dood. Hij kon ook sterven, hij was bereid. Het hoefde bij Abraham niet op zijn sterfbed aan te komen. Integendeel, zijn leven had getuigd van een wandel dicht bij de Heere.

Hoe is uw leven? Paulus kon zeggen dat het leven hem Christus was en dat daarom zijn sterven gewin zou zijn. Zo had Abraham ook geleefd van altaar tot altaar. Al die altaren in zijn leven spraken van de komende Christus, spraken van een leven in de vreze des Heeren. Zeker, er waren zwarte bladzijden geweest in zijn leven. Maar toch, hij was door de Heere gegrepen, geroepen, geleid.

Hoe is uw leven? Is de Heere u te sterk geworden met Zijn Woord, zoals Hij Abraham te sterk werd? Hebt u het van God mogen verliezen? Kent u dat leven met de Heere? Is Christus u dierbaar geworden als de enige grond van uw hoop en verwachting? Alleen dan kunnen we sterven. Anders niet. Onze uiterlijke godsdienstigheid en rechtzinnigheid zullen ons niet kunnen redden, maar alleen het bloed van het Lam. Abraham had bij het altaar en bij het bloed van offerdieren van verre de dag van Christus gezien. Daarom was Abraham er klaar voor wat het geestelijke betreft.

Izak was nog ongehuwd

Abraham was wat zijn ziel betreft er klaar voor om te sterven. Maar ook wat betreft de dingen van het tijdelijke leven heeft hij er alles klaar voor gemaakt. In zakelijk opzicht zal hij zeker alles hebben geregeld. Maar er was nog iets, dat Abraham veel zwaarder gewogen heeft. Dat was de belofte Gods, dat zijn zaad dit land zou erven en dat in zijn zaad alle geslachten van de aardbodem gezegend zouden worden.

We zagen er iets van toen hij de spe- lonk van Machpela kocht. Die spe- lonk was een stukje erfbezit, een onderpand van de belofte Gods. Maar de Heere had ook gezegd, dat *zijn zaad* het land zou erven. Dat wil zeg- gen zijn kinderen, zijn kleinkinderen, zijn achterkleinkinderen, ja heel zijn nageslacht. Er zijn soms oude men- sen, die hun nakomelingen in ver- schillende opeenvolgende geslachten

Een mens is altijd weer geneigd de dood zo ver mogelijk voor zich uit te schuiven. Dat doen we ook als we oud geworden zijn.

mogen zien. Dat was bij Abraham niet het geval. Hij had alleen Izak. Meer niet. En Izak was veertig jaar oud en altijd nog ongetrouwd.

Wat heeft de Heere Abraham toch kort gehouden ten aanzien van de vervulling van de belofte, wat was die vervulling toch kwetsbaar. Het hing af van die ene Izak. Wat is het toch nodig dat de Heere Zijn kinderen kort

houdt, afhankelijk houdt. Toen hij uit Ur ging, had hij geen zoon, maar wel de beloften van het land en van het zaad. De vervulling van die belofte werd echter al onmogelijker. Toen was Abraham zelf aan het werk gegaan met Hagar, waaruit Ismaël geboren werd. Maar de Heere had hem bevolen Ismaël weg te sturen, omdat hij de erfgenaam niet was. En nu had Abraham alleen nog Izak. Een ongehuwd kind. Hij besepte zijn ver- antwoordelijkheid. Hij besepte, dat Izak tot een huwelijk moest komen. Abraham heeft voor Gods Aangezicht zijn verantwoordelijkheid verstaan.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

VAN ZEE TOT ZEE

‘Wel erg veel dominees in Noord-Amerika’

Het was een plezierig bezoek vanuit Nederland. De twee bezoekers, beho- rend tot een van onze zustergemeen- ten in het oude vaderland, zaten op de koffie na afloop van een kerk- dienst op de prairies. Ze waren vol belangstelling voor het kerkelijk leven in Canada en de Verenigde Staten. Ook waren ze benieuwd of we al ‘een beetje konden wennen’ in het nieuwe werelddeel. En toen was daar ineens die vraag: ‘Is het eigenlijk wel nodig dat er dominees vanuit Nederland hier gaan werken?’

Ik moet wat verwonderd gekeken heb- ben, want toen kwam ook het verhaal achter de vraag. ‘Kijk, er zijn hier natuurlijk slechts tien predikanten, maar daar staat tegenover dat dit kerkverband nauwelijks meer dan 10.000 leden heeft. Dat betekent dus dat er gemiddeld één predikant is voor 1000 mensen. In Nederland hebben we zo’n 55 predikanten, maar samen die- nen zij ruim 100.000 leden. Een een- voudig rekensommetje leert dat dat maar één predikant is op bijna 2000 zielen. Als je het zo bekijkt, zijn er eigenlijk wel erg veel dominees in Noord-Amerika...’

Wat verbouwereerd staarde ik mijn bezoekers aan. Natuurlijk, ze bedoel-

den niet dat ik er verkeerd aan had gedaan het beroep van een overzeese gemeente aan te nemen. Als de Heere roept, heb je maar te volgen, zelfs als je zodoende veel moet achterlaten wat je lief is. Maar toch, was het eigenlijk wel juist dat de kerk in Noord-Amerika dominees beriep en wegriep uit een land waar ze nauwe- lijks gemist konden worden? Verhou- dingswijs waren er toch eigenlijk meer predikanten in Canada en Ame- rika dan in Nederland?

De vraag bleef bij me haken. Ze kreeg op die bewuste zondag geen ant- woord. Maar omdat dezelfde vraag van tijd tot tijd ook door anderen gesteld wordt, wil ik er toch graag op ingaan.

Vacant is echt vacant

Allereerst een opmerking over dat rekensommetje. Statistisch gezien klopt dat aardig, maar met statistie- ken kun je bijna alles doen wat je wilt. Je kunt bij voorbeeld ook kijken naar het aantal predikanten per gemeente. En dan blijkt dat de verhoudingen tussen de twee kerkverbanden bijna gelijk zijn. Nederland telt één predi- kant op bijna drie gemeenten, Noord- Amerika één predikant op ruim twee en een halve gemeente. Dat scheelt

dus niet zoveel. Bovendien zijn veel gemeenten in Nederland zo klein dat ze geen eigen predikant kunnen onderhouden.

Er is echter meer te noemen. De gemeenten hier bevinden zich op een reusachtig continent. Noord-Amerika is talloze malen groter dan Nederland. Het is ook veel groter dan heel Europa bij elkaar. Het gevolg is dat onze gemeenten in de Verenigde Staten en Canada ver uit elkaar liggen. Gemeenten als Artesia (in de Amerikaanse staat California), Sunnyside (in Washington), Sheboygan (in Wisconsin) en La Broquerie (in de Canadese provincie Manitoba) liggen stuk voor stuk honderden mijlen bij de dichtstbijzijnde zustergemeente vandaan. Als ze gemiddeld eens per twee maanden een dominee krijgen, is dat veel. En een zogenaamde "derde beurt" is er al helemaal niet bij. Met andere woorden, een vacante gemeente in Noord-Amerika is doorgaans ook echt vacant.

Geen emeriti en studenten

Daar komt nog wat bij. Nederland heeft op dit moment een kleine 15 emeritus predikanten. De meeste van hen gaan nog voor in zondagse en soms ook in doordeweekse diensten. Voeg die 13 of 14 oud-gedienden bij de ruim 50 dienstdoende predikanten, dan kom je aan het respectabele aantal van zo'n 70 dominees. Tel daarbij op de studenten van de Theologische School die in het derde of vierde jaar zitten en dus preekbevoegdheid hebben, dan valt het aantal predikers nog hoger uit.

Hoeveel emeritus-predikanten zijn er daarentegen in Noord-Amerika? Het antwoord is: nul. Hoeveel studenten zijn er? Het antwoord is wederom: nul. De vacante gemeenten hebben daarom veel vaker leedsdienst, niet alleen vanwege hun geïsoleerde positie, maar ook vanwege de totale afwezigheid van emeriti en studenten. De taak om deze herderloze gemeenten te dienen, ligt dus geheel op de schouders van de tien predikanten die in Noord-Amerika dienen.

Rondtrekkende predikers

Deze tien predikanten zitten dan ook niet zo veel met Marie in de pastorie. Ze zijn nogal eens op reis. Zeker, ze doen dat met liefde en ze beklagen zichzelf allerminst, maar al dat reizen en trekken - naast het werk voor deputaatschappen en commissies - betekent wel een behoorlijke belasting voor henzelf en soms vormt het

ook een aanslag op hun gezin en de eigen gemeente. Wie een vrije zondag geeft aan een vacante gemeente gaat doorgaans niet op zondagmorgen van huis om daar 's avonds terug te keren. Gewoonlijk vertrekt hij op vrijdagmorgen en is hij pas op maandag- of dinsdagavond weer terug op de basis. Om de bestemming te bereiken moet er vaak een hele dag gereden en gevlogen worden. Soms wordt de aansluiting van de ene op de andere vlucht gemist en wordt menig uur op een luchthaven doorgebracht.

Het programma na aankomst is meestal erg gevarieerd. Een voorbeeld: op vrijdagavond een gemeentesamenkomst leiden, op zaterdagmorgen pastorale bezoeken doen, 's avonds een onderwerp voor de jeugdvereniging houden, 's zondags twee of drie keer preken, 's maandags de plaatselijke school bezoeken en een morgenwijding voor de studenten verzorgen, en ten slotte op dinsdagavond spreken voor de plaatselijke GBS ("Trinitarian Bible Society" heet dat hier) of voor de Canadian Lord's Day Association. Eigenlijk zou een zustergemeente ruim 200 kilometer verderop ook nog graag een dominee willen hebben voor een "midweek service". Per slot van rekening is hij vlak in de buurt, nietwaar?

Moge het God behagen in Zijn gunst meerdere arbeiders uit te stoten in de wijngaard van Nederland.

Een lege school

Ik kom nog even terug op die studenten die er niet zijn. Ja, u leest het goed: er zijn in het geheel geen studenten meer in de Netherlands Reformed Congregations. De laatste student is acht jaar geleden aangenomen. In 2005 is hij van school gekomen en bevestigd in Corsica, een gemeente die sinds het vertrek van wijlen ds. A. Vergunst naar Rotterdam-Centrum in 1957 nooit meer een eigen herder en leraar heeft gehad. Rev. E. Adams was de laatste student. De Theologische School in Noord-Amerika is inmiddels leeg, helemaal leeg. De enige docent die er nog is sinds het vertrek van ds. C. Vogelaar naar Nederland is werkloos, althans wat de opleiding van aanstaande die-

naren des Woords betreft. Bovendien heeft ook de jonge zendingskerk in Bolivia, na de terugkeer van ds. H. Hofman naar Noord-Amerika, geen predikant meer.

Vrienden in het oude vaderland, gedenk toch de zustergemeenten aan de andere zijde van de oceaan in uw gebeden. Een van onze oudvaders heeft gezegd dat er haast geen groter oordeel voor een kerk of volk denkbaar is dan wanneer de Heere Zijn knechten wegneemt. Moge het God behagen in Zijn gunst meerdere arbeiders uit te stoten in de wijngaard van Nederland, maar mocht Hij ook nog uit vrije genade willen denken aan het nachthutje in de komkommerhof op dit grote continent.

Cijfers en getallen

Er is nog één ding dat me van het hart moet. Het lijkt er soms op dat cijfers en getallen wel een erg grote plaats innemen in ons denken. Hoeveel leden heeft jullie gemeente? Hoe groot is mijn kerkenraad? Hoeveel kinderen zijn er het afgelopen jaar geboren? Hoeveel jonge mensen zitten er op bij jou belijdeniscatechisatie? Hoeveel beroepen krijgt de ene student en hoeveel (of hoe weinig) de andere student? Wat is de stand na twee dagen, na twee weken? Waar gaat die kandidaat naartoe? Kun jij dat begrijpen? In hoeveel deputaatschappen zit dominee X? Hoeveel boeken heeft dominee Y al op zijn naam staan?

Dit artikel laat zien dat er nog méér vragen gesteld kunnen worden. Hoeveel gemeenten en leden heeft Noord-Amerika, en hoe ligt dat in Nederland? Hoeveel dominees telt het ene kerkverband en hoeveel het andere? Wat is de verhouding tussen het aantal dominees, zowel numeriek als procentueel? Nog even en we gaan de balans ook nog uitwerken in termen van quantiteit en kwaliteit, van ambtelijke gaven en soortelijk gewicht. Je vraagt je wel eens af: waar gaat het nog over?

Gods welbehagen

Ik denk nog even aan die vriendelijke bezoekers van daarstraks. Wat zouden ze gezegd hebben van Filippus die een jonge, bloeiende gemeente in Samaria moest achterlaten omdat er een Moorman op de weg naar Gaza tot God zuchtte en onderwijs nodig had. De verhouding? Eén op één! Eén dominee voor één man, een "zwarte" nog wel. Moest dat nu zo nodig? Die man had elders veel meer kunnen

betekenen, nietwaar? Nee, niet waar. Want de Heere zendt Zijn knechten "tot wien Hij wil en waar Hij wil" (Dordtse Leerregels, hfd. 1, par. 3). En dan de grote heidenapostel die in het uitgestrekte Azië geen open deur kon vinden, maar naar Filippi moest om bij de rivier een klein groepje vrouwen te ontmoeten waarvan er

één in het hart gegrepen en tot Christus gebracht werd. Moest je nu dáárvoor naar Europa, Paulus? Ja, want "het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan" (Jesaja 53:10). Gelukkig maar!

Lethbridge (Canada), ds. C. Sonneveld

WERKEN VOOR DE KERK

Deputaatschap Kerkelijk Grootboek

In de serie "Werken voor de kerk" presenteren de diverse deputaatschappen van ons kerkverband zich. Verschillende vragen komen aan de orde: Wanneer en waarom werd het deputaatschap opgericht? Wat is zijn mandaat? Wat zijn de werkzaamheden? Deze week: het deputaatschap Kerkelijk Grootboek.

In de loop van de zestiger jaren ontstonden vele nieuwbouwplannen voor kerkgebouwen. Daarvoor was veel geld nodig. Kerkenraden hadden dat niet in kas, het moest geleend worden. Het was en is heel moeilijk om bij de plaatselijke bank voor kerk-

een Kerkelijk Grootboek in het leven te roepen met als doel het verstrekken van leningen aan kerkenraden van Gereformeerde Gemeenten voor bouw of verbouw van een kerk, pastorie of verenigingsgebouw.

Het geld dat het Grootboek daarvoor nodig heeft, komt van kerkenraden, deputaatschappen en stichtingen binnen de kring van de Gereformeerde Gemeenten. Zij leggen hun tijdelijk overtollige gelden bij het Grootboek in en ontvangen daarvoor, afhankelijk van de inlegtermijn, een rente die de ontwikkelingen van de markt volgt. Ook leden en doopleden van de Gereformeerde Gemeenten geven van hun betrokkenheid bij de doelstelling blijk door spaargeld bij het Grootboek in te leggen.

De hoofdtak van het Grootboek is dus het verstrekken van leningen voor bouw of ingrijpende verbouw van kerken. Alvorens een lening te verstrekken, willen deputaten nagaan of een voorgenomen bouwproject verantwoord en financieel haalbaar is. Daarvoor kan een beroep worden gedaan op kennis, die over de vele bij zo'n project rijzende vragen in de loop der jaren is opgedaan bij Hulpverlening Kerkbouw, een onderdeel van het deputaatschap Algemene Zaken. Het gaat daarbij om aspecten van financiële, bouwkundige en procedurele aard.

Zonder in de plaats te willen treden van de gewone adviseurs is Hulpverlening Kerkbouw bereid om in een bespreking vanuit haar ervaring en deskundigheid te reageren op de voorgenomen plannen. Hulpverlening Kerkbouw heeft bovendien

mogelijkheden om voor de eerste jaren financiële hulp te verlenen. Dat zijn de jaren die wat de lasten betreft meestal het zwaarst zijn.

Hulpverlening Kerkbouw en het Grootboek hebben hun werkzaamheden op elkaar afgestemd om onduidelijkheid naar de gemeenten toe te voorkomen. Het is van belang dat de informatie, die nodig is ter onderbouwing van de te zijner tijd aan te vragen lening, in een vroeg stadium - dat wil zeggen ruim voordat de kerkenraad een definitieve beslissing gaat nemen - bij het Kerkelijk Grootboek en Hulpverlening Kerkbouw aanwezig is.

Voor de eerste contacten kan de kerkenraad of de bouwcommissie terecht bij het Kerkelijk Bureau te Woerden, dat de administratie van het Kerkelijk Grootboek verzorgt. Ook inleggers kunnen trouwens hier voor informatie terecht. Graag zelfs! Nadat de nodige informatie is verkregen, neemt het deputaatschap Kerkelijk Grootboek een besluit over de lening-aanvraag.

Het deputaatschap is verheugd en dankbaar dat tot op heden alle aanvragen volledig konden worden gehonoreerd. In de afgelopen decennia zijn mede door middel van financiering uit het Grootboek vele nieuwe kerkgebouwen gebouwd of bestaande kerkgebouwen ingrijpend verbouwd. Het Grootboek mocht daarbij binnen de kring van onze gemeenten een middel zijn om voor wat betreft de financiering aan "draagt elkanders lasten" gestalte te geven.

Door 's Heeren zorg was er bij de inleggers steeds voldoende bereidheid om voor de benodigde middelen te zorgen. Deputaten hopen dat dit ook in de toekomst steeds het geval zal zijn. Want het gaat ons als deputaatschap echt om meer dan geld....

Voorzitter,
Secretaris,

G.H. Verweij
J. Mijnders

De hoofdtak van het Grootboek is dus het verstrekken van leningen voor bouw of ingrijpende verbouw van kerken.

gebouwen tegen aanvaardbare voorwaarden grote bedragen te lenen. Dat komt vooral door de zekerheden (hypotheek) die de banken voor de financiering van onroerend goed vragen. Kerkenraden gingen zich steeds meer via de classes tot de zustergemeenten wenden met het verzoek om hen geld voor de (ver)bouw van hun kerk te lenen.

Deputaten voor de kerkelijke administratie hebben die ontwikkelingen destijds uitvoerig besproken. Zij hebben besloten om met ingang van 1970

VAN DE REDACTIE

De Saambinder zal **niet** verschijnen op **23 juli a.s.** Gelieve hiervan goede nota te nemen, in het bijzonder met het oog op het aanleveren van opgaven inzake kerkdiensten, kerknieuws en andere berichten voor plaatsing in het nummer van **16 juli a.s.**, dat dus voor **twee weken** geldt.

Langzaam maar zeker

Graag wil ik eens met je nadenken over het volgende. Waarschijnlijk ben je het je totaal niet bewust; denk je er gewoon niet bij na. Maar misschien wil je het een paar keer goed lezen en tot je laten doordringen. Het is namelijk mijn oprechte bedoeling om je geweten te vormen. Zodat jij je weg kunt vinden als een gedoopte jongere, die zich wil laten leiden door het heilzame Woord van God. Laten leiden tot je welzijn en tot je bekering en waarachtig geluk. En dat in een samenleving, die met het Woord van God steeds meer wil breken. Dat vraagt keuzes van jou, soms heel concrete en persoonlijke keuzes. Keuzes waarbij de alwetende Ontfermer jou wil helpen, leiden en leren. Door middel van Zijn Woord en de kracht van Zijn Heilige Geest. En dat zeker niet alleen op het terrein van onze levensstijl.

Scheppingsgegeven

In het eerste Bijbelboek staat zo duidelijk, dat onze Schepper 'manlijk en vrouwelijk' heeft geschapen. In het Mattheüs-evangelie neemt de Heere Jezus deze formulering letterlijk over: 'manlijk en vrouwelijk' heeft God geschapen. Dat houdt in, dat het een *scheppingsgegeven* is, dat er verschil zal zijn tussen man en vrouw. Dat blijkt in alles: in lichaamsbouw, in gaven, in haardracht en ook in kleding. Dat is de wijsheid en de wil van de goede Schepper.

Eenduidig

Daar staat tegenover dat onze huidige cultuur sterk aandringt op het totaal hetzelfde zijn van man en vrouw. Je weet wel, de uni-sex-gedachten. Het bovengenoemde scheppingsgegeven wordt ten diepste veracht. Hoewel je soms ziet dat men er wel achter komt, dat dit toch niet absoluut mogelijk blijkt. Want het verschil tussen man en vrouw is een diep scheppingsgegeven. Ik hoop dat je daarvan overtuigd bent en blijft.

Ook in onze cultuur is er een eenduidige afbeelding en aanduiding voor man en vrouw: bij de toiletten in een openbare gelegenheid is de afbeelding voor manlijk duidelijk, een broek dragend, en voor vrouwelijk, een rok dragend. Daar is geen enkel misverstand over. Iedereen begrijpt dat verschil. Zó heeft God het immers ook gewild en bedoelt Hij het ook in onze cultuur nog. De mens is niet éénvormig, maar tweevormig geschapen.

Tactiek

Er is een briesende leeuw, die voortdurend zoekt, wie hij zou kunnen verslinden en meeslepen. De satan als de vader der leugenen met een ervaring van duizenden jaren probeert altijd verwarring te zaaien en af te trekken van de vastigheid van Gods Woord en wil. Steeds maar de vraag stellend: 'Is het ook dat God gezegd heeft? Zou het wel waar zijn? Is dat wel zo? Moet

dat wel zo?' Daarbij weet hij goed, dat hij zijn aanvallen niet al te frontaal moet doen. Niet al te direct. Zeker niet bij kerkelijke jongeren, van wie het geweten nog wat spreekt. Voorzichtig aan, is zijn werkwijze. Langzaam laten wennen, stap voor stap is beter dan ineens, is zijn tactiek. Een tactiek die *werkt*. Die werkt als een glijbaan: je zit erop; hij gaat altijd van boven naar beneden; het gaat langzaam maar zeker; zelfs zonder dat je er veel van merkt.

Zo wil satan je hebben van boven, luisterend naar Gods Woord, naar beneden, luisterend naar de verleider, je eigen zin en wil doen. Vandaar zijn beproefde glijbaanmethode! Niet alleen voor meisjes, ook voor jongens. En werkelijk niet alleen als het om onze kleding gaat.

Als meisje, vrouw draag je een rok, gewoon duidelijk - zondag en door de week - als vrouwelijk herkenbaar. Maar deze grens wil je wel eens wat over?

Langzaam

Het zal beslist niet altijd zo bewust gaan, maar laten we er eens wat hardop over nadenken. Als meisje, vrouw draag je een *rok*, gewoon duidelijk - zondag en door de week - als *vrouwelijk* herkenbaar. Maar deze grens wil je wel eens wat over? Wat experimenteren waar de grenzen verder liggen? Dan ga je dus verder: wat maakt het nu uit, dat je een nette *broekrok* draagt? En welke zeurpiet maakt er nu een punt van dat je een fatsoenlijke *rokbreek* kiest? En het verschil met een *bermuda* moet je maar eens proberen uit te leggen. Die waait tenslotte ook niet zo omhoog op de fiets. Nu is de *legging* weer mode. Een panty-legging waar niet zoveel vraag naar blijkt en een broek-legging die beter aftrek vindt. Een legging, eerst als accessoire bij de rok. Straks een rok als accessoire bij de legging. Wie maakt dat verschil nu uit? Niet zeuren, gewoon goed strak met een lekker korte rok erover natuurlijk. Wat wilt u nog meer? Durf daar maar eens wat van te zeggen. Het is toch allemaal goed bedekt? En dat is toch bijbels? Het lijkt nog op een maillot ook..... Alleen het onderstuk is ervan

Het einde van de glijbaan....?

afgeknipt en eventueel een kantje eraan. Mooi toch? Afgelopen winter droeg ik hem trouwens ook al, niemand die het zag door die laarzen. Een *strakke broek* maakt vervolgens natuurlijk niet veel meer uit. Dat verschil is minimaal of eigenlijk niets. Dat is ook waar. Wanneer je daar dan wat aan gewend bent, dan staat de *spijkerbroek* van je broer je ook best aardig.... Eigenlijk vind je op den duur dat het moet kunnen. Neen, niet van de ene dag op de andere. Maar alles went tenslotte! Wat is het verschil steeds in deze kleine stapjes? Wie maakt die grens precies uit? Op de glijbaan is nooit stilstand. Langzaam maar zeker één kant op, naar beneden. Naar de plaats waar satan je hebben wilt: een broek gewoon vinden. Het verschil tussen manlijk en vrouwelijk onzin vinden. Gods Woord maar dicht laten. En niet alleen op dit punt. Het is een proces, een strategie. Ook bij zaken, die inderdaad veel wezenlijker zijn. Weg is het verschil tussen kerk en wereld, tussen manlijk en vrouwelijk. Weg is het gezag van het Woord van God en Zijn schepingsinzetting. En als er dan ook nog verschillend over gedacht en op gereageerd wordt dan is de verwarring helemaal compleet.... Immers, de grenzen zijn niet duidelijk meer. De reacties zijn niet eenduidig meer. Je wilt toch niet ook in eigen kring een uitzondering zijn? Er is er één die

lacht, hard lacht! De christelijke 'zede', een eenvoudige bijbelse levensstijl zijn we aan het verliezen. Het beslag van het Woord is aan het wijken.... Dat blijkt niet alleen hier.

Belangrijker zaken

Onder aan de glijbaan! En wie er wat van zegt, is wettisch en kinderachtig, nietwaar? Hebben we geen belangrijker zaken om ons druk over te maken dan dit? Zeker in de tijd waarin we leven. Ik zou liever over wat anders schrijven, dat is waar. Dit artikel heeft niet voor niets maanden liggen wachten.... Als ambtsdragers moeten we op en onder de kansel, als het over dit soort uiterlijke zaken gaat, ook tijd en wijze weten. Er steeds of ongenueanceerd over spreken is evenmin verstandig als net als Eli nooit wat zeggen. Maar ik voel me nu toch gedrongen om er bij wijze van uitzondering een keer over te schrijven. De verwarring en de onwetendheid blijkt zo groot. Want liever heb het ik met je over de bekering van jouw hart en leven. Maar toch is die ook in geding. Want die bekering wordt gewerkt door middel van het Woord en het gaat hierbij om de vraag of dit Woord van God in jouw jonge leven nog

gezag heeft en houdt of niet. Of je eraan verbonden blijft of niet. Of jij je laat zeggen of niet. Om de plaats, het gezag en het beslag van het Woord van God, tegenover de tijdgeest die hierom lacht. Er vallen keuzes, concrete keuzes in je jonge leven. Dit is niet de enige en zeker niet de moeilijkste keus. De keus waaruit je hart en levensrichting blijkt: heel persoonlijk, op je weg naar de volwassenheid....naar de eeuwigheid. Vandaar dit schrijven aan jou met de vraag, of je hier eens rustig over wilt nadenken. Niet boos worden. Maar op je knieën voor je bed vragen, wat hierin de wil van God is. *Zijn* wil in leer en leven, voor jouw levensopvatting en levensopenbaring. Zijn wil die jou is bekend gemaakt van jongs af aan. Tot je behoud. Om jouw band met dit Woord van God gaat het me uiteindelijk.... De stem van God die jou zegt: 'mijn dochter, geeft Mij je h art..!' De ware bekering vraagt altijd: 'Wat wilt U dat ik doen zal? Ook in de kleine dingen van elke dag.

Scheiding

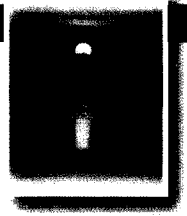
Gezien het bovenstaande zal het je duidelijk zijn, wat de levensstijl is die we vanuit de Heilige Schrift willen voorstaan. Thuis, op school en in de kerk.

Doorzie toch de tijdgeest en kleed je stijlvol en smaakvol, bewust rekenend met de woorden van God die je zijn toebetrouwd: 'en wordt aan deze wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uw gemoeds, opdat ge moogt beproeven welke de goede en welbehagende en volmaakte wil van God zij (Rom 12:2)'. Om deze vernieuwing van je hart en leven gaat het me echt. Om jouw *hartelijke* binding aan Gods goede Woord. Want het water van de heilige doop maakt toch scheiding tussen kerk en wereld? Net als bij Noach en zijn gezin enerzijds en de eerste wereld anderzijds. Net als tussen het slavenvolk bij de Rode Zee en het heidendom van Egypte. Er is gebeden voor jou persoonlijk toen jij gedoopt werd: of de Heere binnen deze afzondering onder de bediening van het genadeverbond jou in genade zal aanzien. Besef jij dat? Als je het beseft dan blijkt het.

Klaaswaal,

ds. G. J. van Aalst

De avondschemering van het leven

De dichter van Psalm 35 wijst op de stillen in de lande en de verzoeken en de louteringen die hen in dit jammerdal ervaren. 'Zij bedenken bedrieglijk zaken tegen de stillen in den lande'.

Wie zijn de stillen in de lande? Wat zijn de bedrieglijke zaken? Onder de "stillen in den lande" worden diegenen verstaan, die de Heere oprecht vrezen. Ze leven in afzondering van de wereld en vallen op door hun eenvoudige wandel. Wat zegt de kanttekening daarvan? Dat zijn de vreedzamen, die gaarne in stilte zouden leven en God dienen, zonder iemand enig kwaad te willen doen, hetwelk der vromen aard is.

Dat is niet aangeleerd, maar het is door genade de levensinhoud van de vromen. Het veroordeelt dan ook het kroon en troon zoeken in de zichtbare kerk. De mens heeft in de val zijn eigenwaarde verloren en zoekt deze op te richten in de wereld en maar al te zeer ook in de zichtbare kerk. Genade leert dat wij niet belangrijk zijn. De les van Jezus mocht maar veel de aandacht hebben: 'Doch gij niet alzo; maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en die voorganger is, als een die dient. Want wie is meerder, die aanzit, of die dient? Is het niet die aanzit? Maar Ik ben in het midden van u, als een die dient' (Lukas 22-26 en 27). Zulke "stillen in den lande" delen in Gods vrije ontferming. In de donkerste en zwaarste tijden, zullen ze er zijn. In de dagen van Elia waren er nog zeventuizend. De stillen in den lande hebben een genade deel, wat de wereld en de ijdele godsdienst ergert en wat voor hen ondraaglijk is. Het is het beeld Gods, dat in het wonder der wedergeboorte is geschonken.

Hun leven, hetwelk uit God is, veroordeelt de wereld, het ongeloof en de vijandschap. Bedrieglijke zaken worden voorgesteld om de vromen te beschadigen. Hun vroomheid en godzaligheid wordt door valse beschuldigingen bedreigd. Helse kunstgrepen, boosaardigheid en leugen worden gebruikt om het genade-

leven te beschadigen. Hun woorden en daden worden verkeerd uitgelegd, zelfs hetgeen zij verafschuwen wordt hun toegeschreven. Om hen te verstrikken worden netten in het verborgen gesteld. Het bracht Daniël in de kuil met leeuwen en de jongelingen in het vuur. Ze dragen het beeld van Christus. Die, als Hij gescholden werd, niet wedschold, en als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt.

Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden'.

Wij kregen een bericht uit een classis-gemeente, dat een stille in de lande op zijn sterfbed lag. Voor hem werden de schaduwen van de avondschemering lang. Ze bevatten de boodschap van het levenseinde terwijl hij maar 41 jaar oud was. Hij kon zichzelf er niet bij rekenen en de Heere bewaarde hem voor de valstrik van godsdienstige mensen, die zichzelf en anderen erbij rekenen. Hij was door genade een buitenstaander gemaakt en had geleerd dat de mens geen vermogens heeft om de breuk te herstellen, de zondeschuld te voldoen en Gods recht te bevredigen. De onderhouddende en leidende genade vertroostte en gaf verborgen inkomsten. Maar, dit alles loste zijn leven niet op. De oplossing van boven werd hem op zijn sterfbed geopenbaard. Hij werd ingeleid in de gezegende arbeid van Christus vanuit het heiligdom. 'Die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en bij de verworven verlossing beschut en behoudt'.

Het was op een zaterdagmiddag dat wij hem zo aantreffen op zijn sterfbed. Wat de Heere had geleerd was voor mij verborgen, hoewel zijn leven niet verborgen was. Een jonge vader

voor de poorten van de dood en het gezin om zijn bed.

Er was rust, en het gevoel van de nabijheid van de grote Medicijnmeester was waarneembaar. Op de vraag hoe hij was gesteld gaf hij een duidelijk antwoord. In de avondschemering van het leven gaf de Heere betrekking op zijn Goël. Hij verklaarde hoe de Heere hem had ingeleid in de rechtmatige betrekking van Christus op Zijn volk. Gegrond op de volkomen bloedprijs, was de Kerk Zijn eigendom geworden. Dat eeuwigheidsrecht gaf tweemaal betrekking. Zo mocht hij zichzelf en die hem lief waren in God kwijtraken. Een stille in de lande werd de mond geopend om te getuigen van een eenzijdig en volkomen genadewerk.

In het kleine kerkje werd de rouwdienst gehouden. Het was een aangegeven boodschap. Dat maakte het gemakkelijk. 'Want Gij zijt den arme een Sterkte geweest, een Sterkte den nooddriftige als hem bange was; een Toevlucht tegen den vloed, een Schaduw tegen de hitte'.

Daarna mochten wij het stof van een stille in de lande toevertrouwen aan het stof waaruit hij genomen was. Een grote schare was samengekomen. Het was duidelijk dat er velen waren, die nieuwsgierig waren wat op het graf gesproken zou worden. De Heere gaf een boodschap en dan is het alleen maar nazeggen. 'Wat zal men dan antwoorden den boden des volks? Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden'.

Zo verzamelt de Heere de Zijnen op Zijn tijd en wijze. 'Daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht'.

De stillen in de lande zijn weinig geworden. De praters veroveren de plaatsen der heiligen. De stad die eenmaal vol volks was is eenzaam geworden. Maar wie merkt het op? De klacht van Jeremia mocht worden verstaan: 'En zij genezen de breuk der dochter Mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede. Doch daar is geen vrede'.

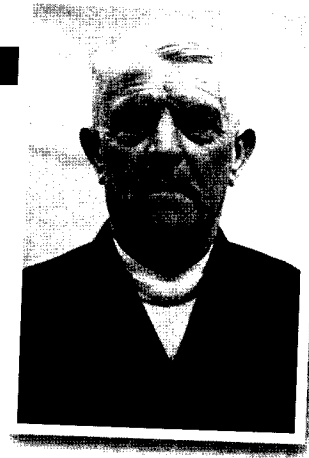
De stem van de opperste Wijsheid wekt op tot een oprecht zielsonderzoek. 'Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage'.

Dirksland,

ds. P. Blok

Uit het leven van ds. J. Fraanje

In het najaar van 1913 ontvangt ds. Fraanje een beroep van de gereformeerde gemeente te Rotterdam-Boezemsingel. Hoewel het beroep binnen de kerkenraad niet zo erg 'leeft', voelt ds. Fraanje zich toch gedrongen het aan te nemen. Tot driemaal toe heeft de Heere hem erbij bepaald, dat hij naar de havenstad moet.

Daarnaast vormen de woorden uit Handelingen 18:10: 'Want Ik heb veel volk in deze stad' voor hem een aanwijzing dat de Heere hem een ander arbeidsveld toeschikt. Hoewel hij er als een berg tegenop ziet, blijkt de overgang naar Rotterdam mee te vallen. Later zegt hij daarover: 'O, wat vond mijn geestelijk leven daar vermakend'.

Na de komst van ds. Fraanje laat de gemeente een forse groei zien. Vooral uit de gemeente aan de Slachthuiskade, die kort na de Vereniging van 1907 het kerkverband heeft verlaten, komen nogal wat leden over. Daarnaast sluiten ook anderen zich bij de gemeente aan.

Zo vervoegt een Jood, Immanuël Abrams, zich op zekere dag bij de pastorie. Daar doet hij omstandig uit de doeken welke onrust er in zijn hart leeft en hoe hij brandt van verlangen om in Gods Woord onderwezen te worden, vooral in het Nieuwe Testament. Op de kerkenraadsvergadering van enkele dagen later herhaalt hij zijn verzoek. Ds. Fraanje is met de man begaan en stelt voor om hem elke dinsdag van half zes tot zes uur privé-catechisatie te geven. En zo gebeurt het!

Toch draagt niet iedereen in Rotterdam de predikant een warm hart toe. Zo heeft ds. Fraanje een keer aan 'de Kulk' in Charlois gepreekt en keert hij in gezelschap van zijn schoonmoeder en diaken Gijze terug naar zijn woning. Als ze uit de tram zijn gestapt en hun weg te voet vervolgen, passeren ze de Marinierskazerne aan het Oostplein. De dienstdoende schildwacht herkent de predikant. Terwijl hij dreigend zijn geweer op hem richt, zegt hij: 'Daar heb je die fijne van de

Boezemsingel, die zal ik eens even neerleggen'. Natuurlijk meent de man het niet, maar toch!

Diaken Gijze stelt voor om dit strafbare feit meteen aan de wachtcommandant te melden, maar ds. Fraanje voelt daar niets voor. Hij is bereid om Christus' wil smaadheid te dragen. Thuisgekomen in de pastorie is het gebeuren aanleiding voor schoonmoeder om dit aan haar dochter te vertellen. Als mevrouw Fraanje opmerkt: 'Maar als het nu eens was gebeurd, dat die soldaat had geschoten?' zegt haar moeder heel eenvoudig: 'Dan zou die man hem rechtstreeks de hemel in geschoten hebben'.

Een ander aangrijpend voorval uit de periode van ds. Fraanje aan de Boezemsingel is het overlijden van Jansje de Waard, op 30 januari 1916, op de leeftijd van 17 jaar. Vanwege de vliegende tering heeft ze het vaak benauwd. Haar zielsbenauwdheden zijn echter groter. Toch laat de Heere Zich niet onbetuigd en mag ze op haar ziekbed van Gods opzoekende liefde en trouw verhalen.

Ds. Fraanje bezoekt haar elke dag. Hij ziet dat het niet lang meer zal duren. 'Ik kom elke dag afscheid van je nemen, je mocht je kooi eens ontvlinden', zegt hij dan.

Op een keer is hij er getuige van dat ze weer een ernstige hoestbui krijgt, waarbij ze hele stukken longweefsel opgeeft. Hij is er diep van onder de indruk en zegt vol medelijden: 'Jansje, wat moet je toch lijden!' Er komt echter een andere reactie dan hij verwacht had. 'Nee dominee, zo is het niet. Mijn lieve Borg werd het bloed uit de poriën geperst, en ik mag het zomaar opgeven'.

Kort voor haar sterven vraagt ze haar vader of hij haar alles wil vergeven. 'Vergeven? Kind, je bent altijd zo lief voor me geweest!' zegt haar vader. 'Ja,

maar de Heere gaat door vlakke velden, vader!' Als haar vader dan in snikken uitbarst, zegt ze: 'Vader, nu niet huilen hoor, want als ik er straks niet meer ben, is het wáár geworden: Straks leidt men haar in statie uit haar woning'.

Als ze enkele wensen kenbaar maakt voor haar begrafenis, vraagt ze ds. Fraanje om een psalm te zingen op haar graf. Als de dominee opmerkt dat hij er niet zo van houdt om bij een graf te zingen, zegt ze: 'Laat u maar zingen: Uw hoop, Uw kudde woonde daar'. En dat is gebeurd.

Op 30 januari 1916 breekt het ogenblik aan dat ze eeuwig haar Koning in Zijn schoonheid mag aanschouwen. Haar begrafenis is een indrukwekkende gebeurtenis. Velen van Gods volk zijn er getuigen van. De lijkkoets wordt gevolgd door tien rouwkoetsen. Daarachter lopen ongeveer honderd catechisanten. Het verkeer over de smalle Goudsche Rijkweg wordt stilgelegd.

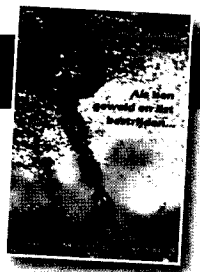
Onderweg naar de begraafplaats "Crooswijk" zeggen enkele mensen op straat tegen elkaar: 'Het lijkt wel of er een koningskind wordt begraven.' Ze beseffen niet, dat ze onbewust de waarheid spreken: het is een Koningskind dat naar het graf wordt gebracht. Met opening leidt ds. Fraanje deze plechtigheid.

Hoewel er geen geld voor de begrafenis is, wordt alles betaald. Nooit is er een rekening van de begrafenis ontvangen. De familie heeft nooit geweten wie alle kosten voor zijn rekening heeft genomen.

(wordt vervolgd)

Krabbendijke,

J.P. Sinke

"Als hen geweld en list bestrijden",
 door ds. C. Hogchem;
 uitg. Gebr. Koster, Barneveld;
 ISBN 978-90-5551-494-6;
 147 blz.; € 14,90.

Doorgaans zijn we niet opmerkzaam genoeg als het gaat over de vervolgd kerk in onze dagen. Wij mogen nog in vrijheid met de gemeente samenkomen, zowel 's zondags als door de week. Niet in een donkere, afgelegen plaats, maar in een kerkgebouw. Ook bekostigt de overheid nog steeds onze eigen scholen. Waar ter wereld wordt dat nog meer gevonden? Zouden we er niet veel meer acht op moeten geven, zo vraagt ds. C. Hogchem uit Barneveld zich af in zijn voorwoord van het boek "Als het geweld en list bestrijden".

Aan de hand van de laatste zaligspreking uit Mattheüs 5:10-12 gaat hij in dit prettig leesbare boek in op het thema: "Vervolgd om der gerechtigheid wil". Als het ware door de Schrift heenwandeland, neemt onze ambtsbroeder ons bij de hand. Verlucht met beelden uit de kerkgeschiedenis tekent hij de lijdende Kerk des Heeren.

Soms is het goed dat er iets benoemd wordt. Iets dat je eigenlijk best wel weet. Zo verging het mij bij het lezen van dit boek. In ons land vol voorspoed en welvaart lijkt vervolging, druk en kruis soms bijna een vergeten thema. Pijnlijke en moeievollige wegen begeren we niet, maar ze konden wel eens dichterbij zijn dan we nu vermoeden.

De levende Kerk des Heeren moet door lijden geheiligd worden. Christus heeft als een erfenis het Zijn Kerk nagelaten: 'Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij Mijn woorden bewaard hebben, zij zullen ook de uwe bewaren' (Johannes 15:20).

Het is tot grote troost voor Gods verdrukte Kerk als ze in al hun druk- en kruiswegen met een levendig geloof hun geloofsoog mogen slaan op hun Borg en Zaligmaker. Wat is het wonder dan groot dat Hij hen vóórgaan is. Woorden kunnen ze dan niet vinden om uit te drukken dat het Lam Gods Zich ter slachting liet leiden. En dat zo geheel vrijwillig. Dan doet de Heere het niet meer verkeerd.

Dan is er soms verwondering, dat de Heere hen waardig wilde achten smaadheden te lijden om Zijns Naams wil. Dat is zeker geen dagelijks werk, maar het zijn wel toch onvergetelijke ogenblikken.

Dit boek is meer dan de moeite waard. Elke lezer mocht zich wel afvragen in hoeverre hij Christus' voetstappen drukt. Zonder lijden geen kroon. Zonder druk geen eeuwige verlichting. Van harte aanbevolen.

Wageningen,

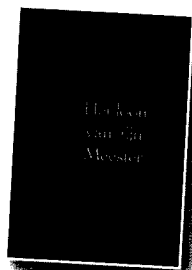
ds. F. Mulder

"Het loon van zijn Meester",
 door ds. P. Melis,
 uitg. Gebr. Koster, Barneveld;
 ISBN 978-90-5551-482-3;
 176 blz.; € 15,90.

De titel van het boek "Het loon van zijn Meester" geeft aan dat het gaat over de woorden van de Heere Jezus: 'Gedenkt het woord dat Ik u gezegd heb: Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren. Maar al deze dingen zullen zij doen om Mijs Naams wil, omdat zij Hem niet kennen Die Mij gezonden heeft'.

Om Mijs Naams wil! Dan moet er iets van het werk van de Heere in ons leven zijn en naar buiten openbaar komen, en wel zodanig dat het door anderen wordt opgemerkt. Dat was nu waarheid in het leven van Stefanus. Hij was een leesbare brief van Christus. In Gods Woord staat dat hij vol was van de Heilige Geest. Daarom werd hij gehaat, vals beschuldigd, veroordeeld en gestenigd! Eerst moest hij zich echter verantwoorden voor de Joodse Raad.

Eenvoudig, zonder opsmuk, neemt de schrijver, ds. P. Melis, ons mee door de rede van Stefanus. Wat stelt hij ons rijke lessen voor, zowel voor Gods kinderen als voor hen die het leven nog missen. Er is een les die als een duidelijke lijn door

het hele boek heenloopt. Het is de waarschuwing dat het uitwendig dienen van de Heere zónder in Christus te zijn, eeuwig te kort is om voor God te kunnen verschijnen! Daarnaast worden er ook heldere lijnen getrokken over het werk van God als Hij een mens roept, bekeert en leidt. Over Jozef, type van Christus, lezen we: 'Hoe wonderlijk zijn Gods wegen! Eigenlijk leidde de Heere het zo, dat Jozef naar Egypte moest om zijn vijanden in het leven te kunnen behouden'. En over Mozes' roeping tot het ambt: 'De Heere wilde Mozes wel gebruiken, maar Hij had het vuur en de kracht van Mozes niet nodig'.

Op grond van Gods Woord wordt ons de spiegel voorgehouden als het gaat over vergevingsgezindheid en vele andere zaken. Beschamende lessen soms!

Ds. Melis heeft een eenvoudige, schriftuurlijke en bevindelijke schrijfstijl, die voor een ieder toegankelijk is. Daarom beveel ik het hartelijk aan.

Nieuw-Beijerland,

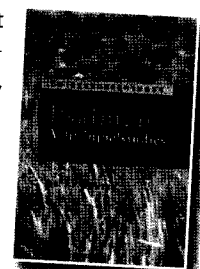
ds. A. Vermeij

"Psalmen", door dr. P.F. Bouter;
 uitg. Boekencentrum, Zoetermeer;
 ISBN 978 90 239 2267 4;
 81 blz.; € 9,90.

De schrijver van dit boekje over de Psalmen, dr. P.F. Bouter, is hervormd-gereformeerd predikant (binnen de Protestantse Kerk) in Leerdam. Het boekje verscheen in de reeks "Luisteroefeningen", die bedoeld is voor gemeenschappelijke en persoonlijke bijbelstudie.

Ds. Bouter bespreekt in zijn boekje de psalmen 1, 51, 87, 103, 106, 110, 139 en 142. Aan iedere bespreking wordt een thema meegegeven, dat de inhoud karakteriseert. Elke bijbelstudie begint met een intro waarin de relatie wordt gelegd tussen de psalm en het concrete leven nu. Daarna wordt het eigene van de psalm besproken in het geheel van de bijbelse boodschap. Vervolgens wordt de psalm uitgelegd, per vers of per eenheid. In een volgend deel worden lijnen getrokken naar ons leven. Het geheel wordt afgesloten met een aantal verwerkingsvragen en een kort gebed.

In dit boekje valt een aantal dingen in positieve zin op: de Schrift is voor de schrijver voluit het Woord van God. De psalmen worden uitgelegd vanuit de ontstaanssituatie, de inhoud wordt in verband gebracht met het geheel van de

Bijbel en ook, op theologische verantwoorde wijze, met het Nieuwe Testament (zie de uitleg van Psalm 110). De schrijver weet treffende en pastorale lijnen te trekken naar het concrete leven van christenen in gemeente en samenleving. Voor dat alles mag veel waardering bestaan.

Er is ook een spanningsveld dat iedereen die probeert de boodschap van de Bijbel breed en concreet door te geven, zal herkennen, namelijk dat tussen het betrekken van Gods Woord bij het brede en volle christen- en mensenleven enerzijds, en het accent op het bijzondere voorrecht een kind van God te zijn door wedergeboorte, geloof en bekering anderzijds. Het gaat er dan om dat, met het getuigenis aangaande het geloofsleven, datgene wat de Psalmen ons laten zien, niet zonder meer hetzelfde geloof bij de lezer kan worden verondersteld. Deze opmerking doet echter niet af aan de waardering voor dit boekje. Er valt veel te leren van de wijze waarop Israëlitische dichters in de volle breedte en diepte van hun bestaan leefden voor en met hun God.

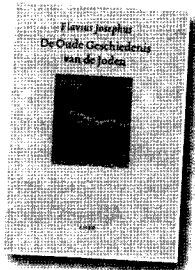
Zeist,

B. van Ojen

**"De Oude Geschiedenis van de Joden",
door Flavius Josephus;
vertaald en ingeleid door F.J.A.M.
Meijer en M.A. Wes, Ambo, 2008,
ISBN 978 90 263 2100 9,
1418 blz.; prijs: € 49,95.**

Bij uitgeverij Ambo in Amsterdam is een heruitgave verschenen van de vertaling van "De Oude Geschiedenis van de Joden" van de Joodse historicus Flavius Josephus. Dit is een klassiek werk waarvan van onze Statenvertalers vaak gebruik hebben gemaakt. In de kanttekeningen wordt regelmatig naar "Flavius" verwezen.

Dit boek is een uitstekend hulpmiddel om bepaalde gedeelten uit de Schrift in de tijd te kunnen plaatsen. Het verschaft veel achtergrondinformatie. Met name is natuurlijk interessant de tijd tussen het laatste Bijbelboek van het Oude Testament en de tijd van Christus' omwandeling op aarde. Josephus leefde van 37/38 – ca. 100 na Chr. Zijn directe voorgeslacht heeft deze tijd meegemaakt. Dit boek is een van de weinige bronnen om van deze tijd kennis te nemen: De verwoesting van Jeruzalem en de tempel in 70 na

Chr. heeft zelfs tijdens het leven van Flavius plaatsgevonden. We hebben met dit boekwerk daarom een goede bron en we mogen de vertalers F.J.A.M. Meijer en M.A. Wes erkentelijk zijn voor het feit dat ze dit enorme vertaalwerk hebben verricht.

Meijer en Wes hebben ook een inleiding geschreven van niet minder dan 175 pagina's. Je krijgt er als het ware een boek bij! Met veel kennis van zaken geven zij een beschrijving van de persoon Flavius Josephus, van zijn werken en zijn tijd. Een prachtig overzicht van de "Herodessen" is bijzonder verhelderend en helpt ook bij het lezen van het Nieuwe Testament.

Toch moeten er een aantal kanttekeningen worden gemaakt. Beide vertalers wijken helaas af van de gereformeerde visie op de Heilige Schrift. Mensen die vasthouden aan de onfeilbaarheid van de Schrift worden niet serieus genomen. Zo staat in paragraaf 10: 'In de vorige paragraaf is al opgemerkt dat geen enkele serieuze historicus van nu zich nog kan vinden in de naïeve opvatting van Josephus dat alles wat in de bijbel staat als waar gebeurde geschiedenis beschouwd moet worden en dat er in dat bijbelse geschiedverhaal geen tegenstrijdigheden voorkomen.'

Bij zo'n passage kan de wedervraag worden gesteld of dit nog wetenschappelijk is. Ook de plaatsing van het boek Daniël in de Makkabeëntijd geeft aan dat men het 'profetische' van dit Bijbelboek niet erkent. Dit is niet alleen een kwestie van 'jammer'. Wil men een weerwoord op deze weergave van de vertalers, dan leze men: 'Het kompas van het christendom' van prof. dr. J. van Bruggen.

Bij het lezen van Josephus past ook een waarschuwing. Het eerste gedeelte van het boek volgt in grote lijnen het Oude Testament. Dit is ook een gedeelte van de geschiedenis van het Joodse volk! Onwillekeurig moet je bij het lezen ervan wel eens denken aan de teksten uit Openbaring waarin gewaarschuwd wordt voor het toedoen of afdoen van de woorden dezer profetie.

Is dit boek het dan niet waard om gelezen te worden? De Statenvertalers hebben het wel gedaan. Ze gebruikten gedeelten om te verduidelijken. Maar altijd staat de Heilige Schrift bovenaan! Gods Woord heeft het eerste en laatste woord. Flavius kan hier en daar een hulpmiddel zijn.

De uitgever heeft er overigens een keurige uitgave van gemaakt, inclusief leeslint. Dat laatste is voor dit kloeke boekwerk geen overbodige luxe.

Rijssen-West,

ds. D. de Wit

Een stem uit het verleden

*Komt gijlieden in een woeste plaats
hier alleen, en rust een weinig.*

Markus 6:31

Christus draagt als de Koning van Zijn Kerk, maar ook als medelijdende Hogepriester van Zijn volk, zorg voor de tijdelijke en geestelijke noden der Zijnen. Dat blijkt vooral uit de tekst: 'Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen, en rust een weinig.'

Christus had Zijn twaalf discipelen uitgezonden om te preken en wonderen te doen. In verschillende delen van het land hadden ze zich verspreid, en de last door hun grote Zender hen gegeven, hadden zij volvoerd. Ze kwamen tot Christus terug, en deelden hun wedervaren mee.

Christus heeft wel gemerkt waar zij behoefte aan hadden. Hij is immers als God alwetend en kent alle dingen. Maar ook als waarachtig Mens is Hij op de volmaaktste wijze bekend met al de noden van de Zijnen. Vandaar dat Hij hen alleen roept, naar de eenzaamheid. En omdat zij uitgeput waren, schier buiten adem, heeft Hij gezegd: 'Rust een weinig.'

We lezen in Hebrëeën 4: 9 dat er een rust over blijft voor het volk van God. Er is hier een rust des geloofs, een rust in God door Christus, waar Christus Zelf van sprak in Mattheüs 11: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.' Dat is die rust, die een afgetobde en uitgewerkte ziel ontvangt aan het einde der Wet, als zij Christus tot rechtvaardigheid mag omhelzen, en in Zijn Persoon en in Zijn werk, dat alleen volkomen is, opgelost mag worden.

In de hemel zal Gods volk rusten van de arbeid. Ja, daar zullen zij eeuwig rusten. Hier is het 'Rust een weinig.' Hier is het slechts een ogenblik rusten van al de vermoeienissen die ze in hun weg hebben opgedaan. O, als ze die ogenblikken niet kregen, ze zouden bezwijken, ze waren al lang in hun druk vergaan. Niet een van Gods kinderen of knechten, hoe begenadigd en beweldadigd ook, kan dit missen. Israël kreeg in de woestijn na Mara, Elim, waar twaalf waterfonteinen en zeventig palmbomen waren. Onder de schaduw van die palmbomen mochten zij uitrusten en aan die fonteinen werd hun dorst gelest.

Zo worden Gods kinderen voortdurend ondersteund om weer toebreid te worden voor de nieuwe strijd, die wacht.

ds. W.C. Lamain

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Aalburg, Apeldoorn, Arnhem, Berkenwoude, Bodegraven, Brakel, Doetinchem, Emmeloord, Ermelo, Hoofddorp, Katwijk aan Zee, Leiderdorp, Mijdrecht i.c.m. Nieuwer ter Aa, Oostkapelle, Ouddorp, Oudemirdum, Poortugaal, Ridderkerk-Slikkerveer, Rotterdam-Zuidwijk, 's-Gravenhage, 's-Gravenzande, Terneuzen, Utrecht, Vlaardingen en te Wolphaartsdijk: kand. J. van Rijswijk te Rhenen;
Te Barneveld-Zuid, Boskoop, Drachten, Genemuiden, Goudswaard, Hoogeveen, Krabbendijke, Lelystad, Middelburg-Zuid, Middelharnis, Naaldwijk, Nieuwdorp, Nijkerk, Ooltgensplaat, Oosterend (Texel), Oosterland, Opheusden, Poederroijen, Puttershoek, Rhenen, Rotterdam-Alexander, Rotterdam-IJsselmonde, Spijkenisse i.c.m. Hoogvliet, Terwolde-De Vecht, Westkapelle en te Zoetermeer:
kand. G. Bredeweg te Rijssen;
Te Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle:
kand. K. Boeder te Enkhuizen.

■ AANGENOMEN

Naar: 's-Gravenzande:
kand. J. van Rijswijk te Rhenen, die bedankte voor alle overige op hem uitgebrachte beroepen.

■ BEDANKT

Voor Middelburg-Centrum (voor de zending in Ecuador):
ds. G. Clements te Gouda.

■ DANKBETUIGING

Langs deze weg willen wij iedereen bedanken die, in welke vorm dan ook, heeft bijgedragen aan de aktie tot ondersteuning van onze gemeente (opbrengst € 9500.-) via de uitgave van het prekenboek "Die oren heeft, die hore" door wijlen ds. A. Vergunst. Verscheidene gemeenten en individuele personen hebben naast de kosten van het boekje ook een vrijwillige bijdrage geschonken. Ook heeft iemand anoniem alle kosten voor het verzenden van de bestellingen op zich genomen. Op die manier hebben we ook echt het meeleven ervaren vanuit Nederland. We zijn u daar heel erkentelijk voor. De Heere zegene deze uitgave tot eer van Zijn

Naam en zaliging van zondaren.
Kerkenraad Ger. Gemeente Carterton
(Nieuw Zeeland)

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2009

Pag. 42, **EMERITUSPREDIKANTEN**.
Het adres van ds. A. Bac is gewijzigd in:
Moerdijkhof 9, 2751 EN Moerkapelle.
Het tel.nr. blijft voorlopig ongewijzigd.

BERICHTEN

■ ZENDINGSMIDDAG IN DE VALK-WEKEROM

Op **woensdag 22 juli** wordt er een zendingmiddag gehouden in de Eben-Haëzerkerk van de Geref. Gemeente van De Valk-Wekerom, Hogevalkseweg 4, Wekerom. Deze zendingmiddag gaat uit van de kerkenraden van Barneveld-Centrum, Barneveld-Zuid, De Valk-Wekerom en Kootwijkerbroek. Ds. G. Beens en ds. C. Hogchem zullen spreken. De opening en sluiting wordt verzorgd door ds. B.J. van Boven. Aanvang: 14.00 uur.
Allen die zich betrokken weten bij het zendingswerk van onze gemeenten worden hartelijk uitgenodigd voor deze bijeenkomst. Aan vrouwen en meisjes wordt gevraagd het hoofd te bedekken. De opbrengst van de collecte is bestemd voor het werk van de ZGG.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Bij Koninklijk Besluit is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau: dhr. G. van de Werken te IJzendoorn. De hierbij behorende versierselen werden hem uitgereikt door de burgemeester van de gemeente Neder-Betuwe. Dhr. Van de Werken was een lange reeks van jaren actief voor de SGP.

"Het is veel wenselijker om in banden en smart over de zonde zich aan de Heere gebonden te voelen, dan door zondebanden heen te springen en daar voort te dartelen naar een eeuwige rampzaligheid".

Leen Potappel

Als kerkenraad willen wij hem van harte feliciteren met deze koninklijke onderscheiding. Tevens wensen wij hem en zijn familie de onderscheiding toe die verdiend is door de Koning van de Kerk. Die onderscheiding wordt gegeven zonder verdienste, enkel uit genade. Dit is een onderscheiding die niet bij de dood ingeleverd moet worden, maar nimmermeer vergaat en blijft tot in der eeuwigheid. Alleen deze onderscheiding kan ware vreugde in het hart geven en is ook onmisbaar tot zaligheid

Namens kerkenraad Geref. Gemeente te Opheusden,
J. Willemsen, scribe

■ DIPLOMERING CGO-STUDENTEN B-CURSUS

Tijdens de afsluiting van het cursusjaar 2008-2009 ontvingen de volgende studenten een diploma aan de **B-cursus** van de CGO:

Op de cursus te **Amersfoort** slaagden: mw. H. Brand, dhr. T. Brand, mw. A. Brand, dhr. J.W.F. Eikelenboom, mw. H.K. Eikelenboom-de Boer, mw. H.W. van der Horst, dhr. H. van der Horst, mw. S.M. Kemp, mw. G. Mulder-van Driel, mw. D.S. Rebel, dhr. P.J. Snoei, mw. J.M. Vervat-ten Klooster,

mw. H.G. Wassink, mw. G.G. Wassink-Evers.

Op de cursus te **Dordrecht** slaagden: mw. J. Egas, mw. G.H.H. Hendriks van Warbij, dhr. J.A. Kramer, mw. K. van der Pijl, mw. W.E. de Wit-Brouwer.

Op de cursus te **Goes** slaagden: mw. A.M. van Gilst-van Lit, dhr. P.D. den Haan, mw. W. van Houte, mw. P.E. van der Laan, dhr. P.A. Proos, mw. J.S. Verschuure-de Jong, dhr. J. Witte.

Op de cursus te **Gouda** slaagden: mw. M.J. Agteresch-Broere, mw. C. van Antwerpen, mw. F. van As, mw. Z. Blokland, dhr. A. Blokland, dhr. H. van Dam, mw. A. Hoekstra, dhr. M.J. Karels, dhr. J. Karens, mw. H. Kok-van Kranenburg, dhr. M. Kop, dhr. C. de Nies, dhr. J.J. Nieuwenhuis, mw. K. Oudenaarden-Sterk, dhr. J. van Roest, mw. F. van der Toorn, dhr. D.J. Verdoes, dhr.

D.J. Verheul, dhr. H.J. Verhoeve, mw. C.I. de Wilde, dhr. P.L. Zellman.

Op de cursus te **Rijssen** slaagden: mw. J.J. Averink, dhr. H.G. Bulten, dhr. G. Ligtenberg, dhr. G.J. van de Maat, mw. J. van de Maat-van den Noort, dhr. G. den Otter, dhr. J. Pas, mw. W.M. Voortman-Bonestroop, dhr. A.D. Wagenaar.

Inschrijving voor één van de cursussen van de CGO is nog mogelijk! Raadpleeg de website www.cgo.nu of neem contact op met de voorlichter van de CGO, de heer A.W. Burghout, tel. 0167 – 573118 of email: voorlichting@cgo.nu.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 12 JULI 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Clements; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 19.15 uur ds. Heijkamp (H.D.); Andijk 10.00 uur kand. Boeder en 19.00 uur stud. Visser; Arnhem 10.00 uur stud. Maljaars; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Verweij; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 uur ds. Paul en 16.45 uur ds. Kattenberg; Borssele 14.00 uur ds. Hakvoort; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Van Ekeveld; Dordrecht 10.00 (H.D.) en 17.30 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. De Leeuw; Ede (verlende Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur stud. Maljaars; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 uur ds. Moerkerken;

Ermelo 18.30 uur ds. Kattenberg; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur kand. Brede-weg; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Terlouw; Groningen 15.30 uur ds. De Leeuw; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoogvliet 16.00 uur stud. IJsselstein; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 10.00 en 15.30 uur ds. Neele; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leiderdorp 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Meeuwen 15.30 uur stud. Baaijens; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid

18.30 uur ds. C. Harinck; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 9.30 uur leesdienst (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Ooltgens-plaat 14.30 uur ds. Schipper; Oosterend- Texel (in de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur ds. Labee; Oosterland 14.30 uur ds. Baan; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Opperdoes 10.00 en 15.30 uur stud. Visser; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 9.00, 11.00 en 19.00 uur ds. Kleppe; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur stud. Baaijens; Poortugaal 19.00 uur ds. Joosse; Puffershoek 15.00 uur ds. Pater; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur stud. IJsselstein en 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9.00 en 15.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid (Noorderkerk) 11.30 en 18.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Veenendaal; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur stud. IJsselstein; Soest 19.00 uur kand. Van Rijswijk; Spijkenisse 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Karens; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. Van Manen (H.D.); Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 uur ds. Van Gelder en 15.30 uur kand. Van Rijswijk; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. De Heer; Wierden 18.30 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 15.30 uur kand. Boeder; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. Boogaard; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelhaar.

■ DINSDAG 14 JULI 2009

Beekbergen 19.30 uur ds. W.J. Karels; Drachten 19.30 uur ds. Karens; Ede (Noorderkerk) 19.30 uur ds. Van Aalst; Enter (in de Ger. Kerk, Rijssenseweg 12) 19.30 uur ds. Beens; Nijkerk 19.30 uur ds. Van Krimpen; Oostkapelle 19.30 uur ds. Brugge; Oostvoorne 19.30 uur ds. Mondria; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Bakker; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. P. Mulder.

■ WOENSDAG 15 JULI 2009

Aalburg 19.30 uur ds. Meeuse; Aalst 19.30 uur ds. Van Aalst; Boskoop 19.30 uur ds. Terlouw; Brakel 19.30 uur ds. Van Boven; Emmeloord 19.30 uur ds. Van der Net; Ermelo 19.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Vermeij; Herkingen 19.30 uur ds. P. Mulder; Kamperland 19.30 uur ds. Baan; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van Manen; Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. Beens (huw.bev.); Meeuwen 19.30 uur ds. Van Dieren; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. Hoogerland; Oosterend-Texel (in eigen kerkgebouw) 19.00 uur ds. Labee; Opperdoes 19.30 uur ds. Verschuure; Puttershoek 19.30 uur ds. Hogchem; Rhenen 19.30 uur ds. Melis;

Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur stud. Maljaars; Sint Annaland 19.30 uur ds. Hakvoort; Spijkenisse 19.45 uur ds. Moens; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. De Heer; Utrecht 20.00 uur ds. Brugge; Wageningen 19.30 uur ds. Veenendaal (GBS).

■ DONDERDAG 16 JULI 2009

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Van Belzen; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Joosse; Hoogeveen 19.30 uur ds. De Leeuw; Kootwijkerbroek 13.45 uur (huw.bev.) en 19.30 uur (H.D.) ds. Beens; Leerdam 19.30 uur ds. Tuinier; Melissant 19.30 uur ds. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur ds. Terlouw; Ouddorp 19.30 uur ds. Karens; Westzaan 19.30 uur ds. Verweij.

■ VRIJDAG 17 JULI 2009

Aagtekerke 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Middelburg-Centrum 13.00 uur ds. De Heer (huw.bev.); Nieuwdorp 14.30 uur ds. Meeuse (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsmann; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Barelle 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

BEGRAFFENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12
Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Koojman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

HOUTSNIJWERK
Ook teksten in div. modellen.
G. van den Dikkenberg, Munnikenweg 11, 3905 MD Veenendaal.
Tel./fax 0318 540252.

HUKES Persoonlijke en voor uw begroting

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravingen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

"Er blijft dan een rust over voor het volk Gods"

Hebreë 4 : 9

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam geeft met ontroering kennis dat de Heere heeft weggenomen, in de Hope des Eeuwigen levens, zijn geliefde oud-amtbroeder de heer

A. Verhoeff

In de leeftijd van 87 jaar

Bijna 30 jaren heeft hij naar de liefde van zijn hart in getrouwheid de gemeente als ouderling mogen dienen. De Heere gedenke de kinderen, klein, en achterkleinkinderen en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad,
Ds. B. van der Heiden, preses
E. de Heer, scriba

Alblasserdam, 1 juli 2009

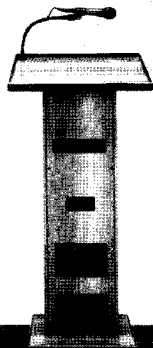
BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT KLEDING

SERVICE AAN AMTSKLEDING | ROUWKLEDING
HUIS MOGELIJK | KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL
GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30

'n Helder geluid!

Lagarde

De geluidssystemen van Lagarde, helder en krachtig.

Bel (0341) 37 57 57 voor meer informatie.

Voorthuizen-Garderen
te koop of te huur ook voor vakantie, van particulier.
Luxe chalet op rustig park, 3 slaapk. Tel. 06-51542103.

GRATIS AFHALEN
Eminent orgel, volledig pedaal.
Tel. 010-4774969.

Wij verzorgen begravenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begravenisverzorgers:
G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813
Kampen e.o. T 06-53363828
Rijssen e.o. T 0548-540053
overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begravenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

Begravenisonderneming Treur

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
www.begravenisondernemingtreur.nl
info@begravenisondernemingtreur.nl

Ameland - Terschelling - Bakkeveen (fr/dr wouden bij Drachten) **stacars** v.a. € 150,- p.w. ook hoofdseizoen nog vrij. 0512-516096.
Zie www.vdsluisvakanties.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

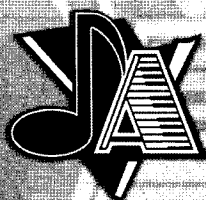
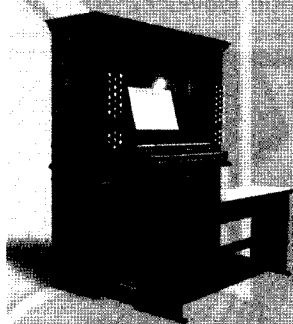
Stolk Orgels is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

ORGELCENTRUM ANDANTE

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Oostdelaan 35, VEENENDAAL
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505061

Oranjestraat 6, RIJSSSEN
Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

begravenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

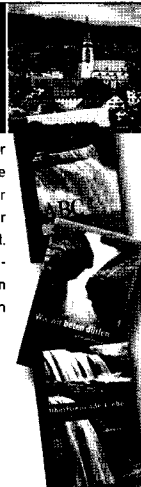
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Het mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatorische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerke waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0416 - 601788
info@svvhed.org
Gift: 548.98.79.20

NW. NEDERLANDS
HEIDELBERG & DORDRECHT

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit & Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Rustige Kantoortuin met 400m² terras
27000 m² woonoppervlakte • 1200 m² tuin
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Te huur, woonruimte,
buitengebied van **Barneveld**.
Zelfstandige woonkamer,
zelfstandige slaapkamer, gezamen-
lijk gebruik van douche, keuken en
toilet met 1 medebewoonster.
Beschikbaar per direct.
Info: 06-52 49 59 25.

Bepflegenverzorging
van der Klooster
De laatste zorg in vertrouwde sfeer
voor begrafenis en met een christelijke
visie op de dood. Voorne & Putten,
oude en nieuwe dorpen.
Annie & Aap van der Klooster

Voor een goedkope en gezellige
vakantie **t.h. mooie stacaravan**
op kindvriendelijke minicamping
in **SPIJK**.
Zie: www.lingehoevespijk.nl
Bel: 0183-628864.

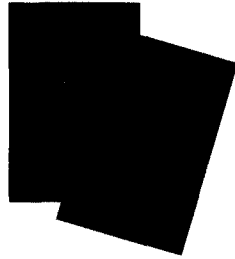
Te huur op de Veluwe.
Vak. verblijf vanaf 1 à 2 pers.
t/m ca. 10 pers. Vanaf € 150,-
per week. Rustige omgeving.
Tevens kleine caravan te huur.
Tel. 0571-292702 / 06-17960733

De Vluchtheuvel

De Vluchtheuvel, biedt hulp bij
psychische noden, opvoedings-
vragen, verliesverwerking,
huwelijks- en gezinsproblemen.
Spreekuur iedere werkdag van
10.00 uur tot 12.00 uur:
0348-489999 of
www.stichtingdevluchtheuvel.nl.

OPRUIMING!

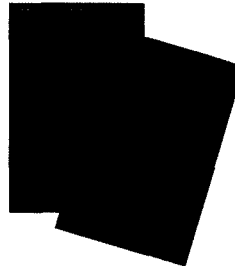

Hooglied (2 dl.)

Verklaring, overgezet in de huidige spelling
door Dhr. J.A. Bunt
447, 393 pag.

James Durham

van € 84,90 voor € 39,90

Openbaring (2 dl.)

101 preken
412, 416 pag.

Heinrich Bullinger

van € 52,50 voor € 20,00

William Carey

Pionier van de Wereldzending
368 pag.

W. van der Zwaag

van € 28,75 voor € 9,95

Verkrijgbaar via
info@derooboeken.nl
078 - 6124081
Geen verzendkosten
Of bij uw eigen boekhandel

Boekhandel De Roo
Zwijndrecht
www.derooboeken.nl

WIE NEEMT ER
NU EEN DUIT-
TALIG BOEK MEE
OP VAKANTIE?

Dat doen mensen die meeleven met de geestelijke
nood in o.a. Duitsland. Het is een mooi land om op
vakantie te gaan, maar geestelijk gezien erg arm. De
oude beproefde waarheid wordt er niet verkondigd.
Wilt u één van onze vertaalde werken uit de schat der
Reformatie daár weggeven? Zie dan onze website en
bestel! (Kan ook voor andere Duitstalige gebieden.)

www.svvhed.org

T 0416 - 691788 - svvhed@kliksafe.nl - Gift: 548.98.79.20

Leben voller Freude
Lebenswichtige fragen
Biblische antworten
Wie wir beten dürfen
Die Lehre der Bu
Geborgen in Ihm
Überfließende Li
Alles in seiner Hand